

© De Vierklank

Maarten van Rossem weet Groenekan te boeien

door Martijn Nekkers

Zaterdag 7 november waren vele Groenekanners de gast van de Stichting het Groenekans Landschap. De gymzaal van de Groene Daan was sfeervol omgebouwd tot een heus auditorium. Wel kon je bij het betreden van de zaal nog een beetje merken dat het echt een gymzaal was: een beetje zweterig rook het wel. De grote trekker van deze avond was de bekende historicus Maarten van Rossem die in het kader van het 35-jarig bestaan een rede zou houden.

In een belendend zaaltje konden de bezoekers eerst nog de fraaie kunstwerken bewonderen die door de kinderen van de Nijepoortschool in het kader van het 35-jarig jubileum van de stichting waren gemaakt. Het thema was de natuur van Groenekan. Veel kijkdozen, 'schilderijen' en een enkele collage. In zijn openingstoespraak keek voorzitter Frits Jansen terug op de afgelopen 35 jaar. 'Veel is er gedaan, veel is er bereikt', vond hij. Maar er zijn nog steeds bedreigingen gaf hij toe. De toekomst noemde hij niet rooskleurig. Groenekan is en blijft een kwetsbaar natuurgebied. De zogenaamde 'Fase twee' van Beukenburg baart zorgen. De ambitie van Utrecht en De Bilt voor uitbreiding voor woningbouw ziet hij als een gevaar. Het herstel van de molen Gezina is nog geen stap dichterbij. Maar de stichting gaat verder, beloofde hij zijn gehoor. Eén van de eerste aandachtspunten is daarbij de verwezenlijking van een groen geluidsscherm langs de A27. Wij blijven ons inzetten voor het behoud van ons mooie Groenekan. De steun van de Groenekanse bevolking is daarbij onmisbaar.

Ontspannen

Daarna kreeg historicus Maarten van Rossem het woord. Een lezing was er aangekondigd. Maar van Rossem bleef geen moment achter het spreekgestoelte. Met de microfoon in de hand liep hij losjes en ontspannen op en neer. 'Ik heb een meanderende stijl van spreken', hield hij zijn gehoor voor en stak ondertussen een boeiend verhaal af over de ontwikkeling van de natuur in Nederland. Daarbij sloeg hij regelmatig een zijweg in om zijn persoonlijke visie te geven op recente ontwikkelingen in Nederland en in de wereld. Maar altijd kwam hij weer op zijn kernverhaal terug. Een verhaal met veel droge humor, relativerend, kritisch en uiterst boeiend. De zaal volgde dan ook met veel aandacht deze meer dan welbespraakte spreker. Daarbij is het duidelijk dat van Rossem voor alles historicus is en geen bioloog of natuurdeskundige. Van hem geen oplossingen voor alle problemen rond natuur en milieu, maar een originele kijk en een kritische analyse. Hij beziet alles vanuit historisch perspectief en verwondert zich net als ieder ander over alles wat hij ziet en tegenkomt in de natuur.

Geen natuur

'In Nederland is eigenlijk geen echte natuur', is hij tot de conclusie gekomen nadat hij zich verbaasd had over de overweldigende natuur zoals hij die was tegen gekomen in het Glacier National Park in de Verenigde Staten. Hij was daar bij zijn bezoek zelfs gewaarschuwd voor de daar levende grizzlyberen. 'Het landschap hier, en eigenlijk in het grootste deel van Europa, is een cultuurlandschap. Het is grotendeels door de mensen zelf aangelegd. Het moet daarom ook door diezelfde mensen goed onderhouden en beschermd worden, anders wordt het een puinhoop.' Eigenlijk vindt van Rossem het cultuurlandschap, gekenmerkt door natuur in samenhang met kleinschalige landbouw, veel interessanter dan de 'echte' natuur. 'Maar wat willen we nu eigenlijk beschermen?', was zijn vraag. 'De natuur zoals die er was in pakweg 1900 of misschien wel in 1850? Nederland is in de periode vanaf toen tot nu toe enorm veranderd.' Hij is tot de conclusie gekomen dat de meeste mensen eigenlijk de situatie terug willen zoals die was in hun jeugd. Iedereen ziet dat er ook in die relatief korte periode heel veel is veranderd. 'We zijn slordig met ons landschap omgegaan, er is heel veel

moois vernietigd.' Hij vertelt vol passie over het beeld van Nederland zoals vastgelegd in de Verkade albums uit de dertiger jaren met de bekende plaatjes. 'Nu krijgen we allerlei 'punten' als we wat kopen. Ik heb toch liever een plaatje van een boomkikker bij een rol beschuit', vertelt hij de zaal. 'We zouden er naar moeten streven om de natuur te herstellen zoals deze in die tijd is geweest.'

Motie

Van Rossem schetst hoe we in Nederland omgaan met de problemen rond de natuur. Dat er een motie in de kamer is aangenomen die de regering verplicht om ons cultuurlandschap in stand te houden, te beschermen en te herstellen. Het heeft echter geen hoge politieke prioriteit dus gebeurt het niet, ook niet door de minister van landbouw, Gerda Verburg. Een andere verdrietige conclusie noemt van Rossem het feit dat gebleken is dat we wel 50 % van het door ons geproduceerde voedsel uiteindelijk niet consumeren maar weggooien. 'We hoeven dus eigenlijk maar de helft te produceren van wat we nu doen', is zijn oordeel. 'Dan heb je ook veel minder agrarisch gebied nodig. Daarbij eten we in Nederland het minste biologische voedsel van alle landen in Europa', voegt hij er aan toe. Hij heeft daarnaast gemerkt dat de helft van de industrieterreinen leeg staat maar dat desondanks alle gemeentebesturen van Nederland zich inspannen om een nieuw industrieterrein in hun gemeente van de grond te krijgen. De grootste vernielers van de natuur noemt hij de gemeentes en pleit er voor dat het Rijk weer haar macht terugkrijgt op het gebied van ruimtelijke ordening. Alles bij elkaar geen rooskleurig beeld van de stand van zaken op het gebied van het beheer van de openbare ruimte.

Boeiend

Zo vertelt hij een boeiend verhaal vol met prikkelende meningen en opmerkelijke kanttekeningen. De fazant noemt hij een verschrikkelijk domme vogel, net zo dom als de jager die op hem schiet. Onze kroonprins krijgt ook van van Rossem een standje voor zijn onzinnige idee van het optrekje in Mozambique. De prins mag van hem wel af en toe een 'dagvers everzwijn' schieten op de Veluwe maar dan zonder die misselijke drijvers er bij. Van Rossem houdt ook een pleidooi voor de terugkeer van de wolf in de Nederlandse natuur ('ze zijn al bij Hannover'). 'Wilt u dat ook?' vraagt hij de zaal. De zaal ziet dat echter nog niet zo zitten. Over zijn medewerking aan TV-programma's voor de EO merkt van Rossum op dat hij als overtuigd niet-gelovige toen toch veel verstandige en 'normale' Christenen heeft ontmoet. Het moet hem daarnaast van het hart dat we ons druk maken over orthodoxe Islamieten en niet over orthodoxe Christenen en Joden die hij minstens zo gevaarlijk vindt. Herhaaldelijk geeft hij blijk van grote weerzin tegen de plaats Venlo. Wintersport in het buitenland ziet hij als een zinloze tijdspassing en merkt terloops op, terwijl hij boven zijn hoofd de ringen aan het plafond van de gymzaal ziet hangen, dat hij vroeger een verschrikkelijke hekel had aan gymnastieklessen. In dat verband neemt hij zelfs het woord martelwerktuigen in de mond. Van Rossem is goed op dreef en weet zijn gehoor te boeien van begin tot eind. Een gul applaus van de volle zaal is dan ook zijn deel. Van de gelegenheid tot vragen stellen wordt niet zo veel gebruik gemaakt. Met dankbaarheid neemt hij een mandje met Groenekanse kaas in ontvangst van bestuurslid Frans de Graaf. Daarna heft Groenekan het glas om nog even na te praten na deze boeiende avond.

Maarten van Rossem nr. 1: Expositie van de kunstwerken van de kinderen van de Nijepoortschool.

Maarten van Rossem nr. 2: Voorzitter Frits Jansen van de Stichting Groenekans Landschap.

MN-Maarten van Rossem nr. 3: Maarten van Rossem was goed op dreef.

MN-Maarten van Rossem nr. 4: Maarten van Rossem was goed op dreef.

[NB: de foto's van van Rossem zijn wellicht wat donker (de zaal was niet zo goed verlicht) en ook de rode ogen zijn niet zo fraai. De studio weet daar wel raad mee, neem ik aan.]